

De: Bas Soetenhorst

foto: ANP

EL HOMBRE QUE LLAMÓ A PINOCHET DICTADOR.

Wassenaar: Una vez conmocionó a la nación por decir las cosas como son: "Ud. Sr. Pinochet es un dictador, un violador de los Derechos Humanos", dijo, apuntando su dedo hacia la cámara de televisión, dejando perplejo al presentador. Esta acción, que fue transmitida en vivo por la televisión, lo convirtió un héroe nacional y hoy día se le considera como futuro presidente de Chile.

El líder socialista Ricardo Lagos, actualmente Ministro de Obras Públicas, hace 7 años, ni se imaginó la importancia de su inesperada expresión en el programa de discusión " De Cara al País" . Me recuerdo que, cuando salí del estudio, me enojé con migomismo porque había olvidado decir algunas cosas. Me quería dar una paliza, pero esto cambió cuando aparecí en la calle y todo el mundo me felicitaba. El Sr. Lagos (57 años), quien visitó esta semana Holanda, recuerda con satisfacción este período. Su comportamiento le hizo catalizador de la resistencia contra Augusto Pinochet, quien tenía todavía un super poder. Imitando a Lagos, también otros políticos se atrevieron a atacar al General y aumentó la esperanza del pueblo en la restauración de la democracia. "Era necesario para terminar con el miedo que paralizaba a todos los chilenos", dice Lagos ahora sobre su acto ante la T.V. "Para demostrar que sí se puede cambiar las cosas. Tenía que hacerlo, y fue muy satisfactorio hacerlo". "En esa época yo dirigía la campaña para el referendun de octubre de 1988, con la opción SI o NO a 8 años adicionales del régimen de Pinochet. (El resultado fue NO). Los discursos que dí en el país contenían exactamente el mismo mensaje que mis palabras ante la televisión.

Pero, claro es una gran diferencia si uno las dirige a cientos de personas o a una audiencia de millones. En cierta medida por la fuerza que Lagos impuso a la campaña del "NO", se preveía que el Presidente Pinochet debía dejar el cargo a un Mandatario democráticamente elegido, e inició, en consecuencia la transición de la dictadura hacia la democracia.

Pinochet como Comandante en Jefe del Ejército todavía significa para Chile una democracia encadenada, pero los fundamentos se fortalecen cada día más. "El proceso Letelier ha demostrado que nadie en Chile se encuentra arriba de la ley, ni siquiera los más altos militares. Es una tremenda satisfacción para las víctimas de la dictadura de Pinochet. Todo el pueblo ha podido seguir el proceso en la televisión." Para Lagos el proceso que se acabó la semana pasada, tiene un valor histórico. La Corte Suprema ha condenado el general Manuel Contreras, ex Jefe del Servicio Militar, y su reemplazante Pedro Espinoza, respectivamente, a 7 y 6 años de prisión por tramar el asesinato a Orlando Letelier.

Letelier falleció en Washington donde vivía como exiliado, en el año 1976, asesinado por una bomba colocada debajo de su vehículo. Era Ministro de Relaciones Exteriores del Presidente Salvador Allende, quien se suicidió durante el golpe de estado de Pinochet, en el 11 de septiembre de 1973. En los Estados Unidos Letelier dirigía la oposición a la Junta. El atentado a su vida se considera como uno de los crímenes más chocantes del régimen militar.

"Pinochet afirmó en 1990, cuando cedió el poder, que nunca iba a permitir que alguien tocara a uno de sus hombres. Pero ahora se condenó a prisión a Contreras, quien fue su mano derecha. Esto le debe doler", dice Lagos, a quien se le considera como el segundo del Gobierno actual, directamente después del Presidente Eduardo Frei.

Mediante la condena de Contreras, el perfeccionamiento de la democracia avanzó otro paso. La coalición de gobierno de centro izquierda todavía tiene que tomar en cuenta a Augusto Pinochet, quien estipuló antes de su salida como Presidente, que mantendrá la posición de Comandante en Jefe del Ejército hasta el año 1997. Pinochet señaló la semana pasada que se respetaría la sentencia. Pero a Contreras le falta todavía esta convicción. Se encerró en su casa de campo en el sur de Chile y amenazó con utilizar la violencia cuando lo vengán a arrestar. Se espera que la policía, a más tardar, lo detendrá el próximo lunes y lo llevará a prisión.

Lagos no cree que el general retirado utilice armas, sin embargo tampoco se excluye la posibilidad de que el general trate de evitar su encarcelamiento. "Podría buscar refugio en un hospital de la Marina, internarse allí y declarar que está enfermo. Entonces podría permanecer en el hospital durante todo el período de castigo."

Lagos mismo fue encarcelado en el año 1986, junto con otros líderes de oposición, después del fracasado atentado a Pinochet. Gracias a la presión extranjera, lo liberaron después de algunas semanas.

El líder socialista regresó ayer a Chile, después de una visita de 3 días a La Haya, donde invitó al Primer Ministro Kok a una visita a Chile, y donde tuvo encuentros con empresarios.

Lagos busca inversionistas para la construcción de caminos, cañerías de agua y un aeropuerto, proyectos con un valor total de 5 mil millones de dólares. El interés de los hombres de negocios holandeses es grande, lo que no es curioso. La economía de Chile, país que, de parte del Presidente de los Estados Unidos Clinton, podría formar parte pronto del NAFTA, es una de las más exitosas de continente latinoamericano. Cuenta con una cifra de crecimiento estable de un 6.5 por ciento, la cesantía es sólo de un 5.5 por ciento y la inflación de un 7.5 por ciento.

Políticos de derecha sostienen que el gobierno actual solamente está cosechando los frutos que fueron sembrados durante la dictadura. Lagos sí reconoce que la economía registró un progreso bajo el gobierno de Pinochet. "Pero esto tuvo un precio social muy alto. Además se ha enriquecido un pequeño grupo de una manera injusta durante todas las privatizaciones".

De man die Pinochet dictator noemde

door BAS SOETENHORST

WASSENAAR – Ooit schokte hij de natie door de dingen bij de naam te noemen. "U meneer Pinochet, u bent een dictator, een schender van de mensenrechten," riep hij terwijl hij tot verbijstering van de presentator zijn vinger naar de camera priemde. Dit optreden, dat live door de televisie werd uitgezonden, maakte hem tot een volksheld en nu wordt hij getipt als de toekomstige president van Chili.

De socialistische leider Ricardo Lagos, tegenwoordig minister van openbare werken, was zich zeven jaar geleden nauwelijks bewust van het gewicht van zijn onverwachte uithaal in het praatprogramma 'Het gezicht naar het land'. "Ik weet nog dat ik de tv-studio verliet en boos was op mezelf omdat ik een paar dingen vergeten was te zeggen. Ik kon mezelf wel voor m'n kop slaan, maar dat veranderde toen ik op straat kwam en iedereen me aansprak en toejuichte."

De 57-jarige Lagos, die deze week een bezoek bracht aan Nederland, kijkt met voldoening terug. Zijn gedrag maakte hem tot katalysator van het verzet tegen Augusto Pinochet, die toen nog oppermachtig was.

In navolging van Lagos durfden ook andere politici de generaal aan te vallen en groeide de hoop onder de bevolking op herstel van de democratie. "Het was nodig om de angst te verdrijven die de Chilenen in hun ban hield," zegt Lagos nu over zijn tv-optreden. "Om te laten zien dat de dingen veranderd konden worden. Ik moest het doen, en het was heel mooi om te doen."

"Ik voerde in die tijd campagne voor het referendum van oktober 1988, waarbij 'ja' of 'nee' kon worden gezegd tegen nog eens acht jaar Pinochet als president (het werd 'nee'). In toespraken in het land zei ik precies dezelfde dingen als op tv. Maar het is een verschil of je tegen een paar honderd man spreekt of voor een miljoenenpubliek."

Mede door de vaart die Lagos gaf aan de 'nee'-campagne, moest

Pinochet plaats maken voor een gekozen president en begon de overgang van dictatuur naar democratie.

Met Pinochet als legerleider is Chili's democratie nog altijd geketend, maar haar fundamenten worden steeds sterker. "Het proces-Letelier heeft bewezen dat in

taire dienst, en diens plaatsvervanger Pedro Espinoza voor respectievelijk zeven en zes jaar naar de gevangenis gestuurd voor het beramen van de moord op Orlando Letelier.

Letelier kwam in 1976 door een autobom om het leven in Washington, waar hij in ballingschap

Voormalig oppositieleider Lagos maakt kans op presidentschap

Chili niemand boven de wet staat, ook de hoogste militairen niet. Het is een enorme genoegdooening voor de slachtoffers van de dictatuur van Pinochet. En de hele bevolking heeft de rechtszaak rechtstreeks op televisie kunnen volgen."

Lagos acht het vorige week afgesloten proces dan ook van historische waarde. Het Hoogerechtshof heeft generaal Manuel Contreras, de ex-chef van de mili-

taire dienst, en diens plaatsvervanger Pedro Espinoza voor respectievelijk zeven en zes jaar naar de gevangenis gestuurd voor het beramen van de moord op Orlando Letelier.

taire dienst, en diens plaatsvervanger Pedro Espinoza voor respectievelijk zeven en zes jaar naar de gevangenis gestuurd voor het beramen van de moord op Orlando Letelier.

zijn manschappen een haar zou krenken. Maar nu moet Contreras, ooit zijn rechterhand, de cel in. Dat zal hem pijn doen," zegt Lagos, die na president Eduardo Frei wordt beschouwd als de tweede man binnen de regering.

Door de veroordeling van generaal Contreras is de vervolmaking van de democratie weer een stapje verder. Nog altijd moet de centrum-linkse regeringscoalitie rekening houden met Augusto Pinochet, die voorafgaand aan zijn vertrek als president bedong dat hij tot 1997 legerleider blijft.

Pinochet zei vorige week het vonnis te zullen eerbiedigen. Contreras is nog niet zo ver. Hij heeft zich verschanst in zijn boerderij in Zuid-Chili en heeft bedreigd met geweld als hij wordt gearresteerd. Verwacht wordt dat de politie hem uiterlijk maandag zal aanhouden en naar de gevangenis zal overbrengen.

Lagos denkt niet dat de gepensioneerde generaal naar de wapens grijpt, maar acht het niet uitgesloten dat hij alsnog onder zijn celstraf uitkomt. "Hij zou naar een militair hospitaal kun-

FOTO ANP

Ricardo Lagos

nen gaan om zich ziek te laten verklaren. Vervolgens kan hij zijn strafperiode daar verblijven."

Zelf zat Lagos in 1986 gevangen, samen met andere oppositieleiders die na een mislukte aanslag op Pinochet waren opgepakt. Dankzij druk uit het buitenland kwam hij na enkele weken weer vrij.

De socialistische leider keerde gisteren terug naar Chili, na een driedaags bezoek aan Den Haag.

Het Parool Pag. 4
12 de Junio de 1995

FOTO ANP

Ricardo Lagos

nen gaan om zich ziek te laten verklaren. Vervolgens kan hij zijn strafperiode daar verblijven.”

Zelf zat Lagos in 1986 gevangen, samen met andere oppositieleiders die na een mislukte aanslag op Pinochet waren opgepakt. Dankzij druk uit het buitenland kwam hij na enkele weken weer vrij.

De socialistische leider keerde gisteren terug naar Chili, na een driedaags bezoek aan Den Haag,

waar hij premier Kok uitnodigde voor een bezoek aan zijn land en een ontmoeting had met het bedrijfsleven.

Voor de aanleg van wegen, waterleidingen en een vliegveld zoekt Lagos investeerders. Het gaat om projecten waarmee in totaal vijf miljard dollar is gemoeid. De belangstelling van de Nederlandse zakenlieden was groot, en dat is niet verwonderlijk.

De economie van Chili, dat als het aan de Amerikaanse president Clinton ligt snel toetreedt tot het vrijhandelsverdrag Nafta, is de succesvolste van Latijns-Amerika. Er is een stabiel groeicijfer van 6,5 procent, de werkloosheid is slechts 5,5 procent en de inflatie 7,5 procent.

Rechtse politici in Santiago stellen dat de regering slechts de vruchten plukt van de basis die is gelegd tijdens de dictatuur. Lagos wil best bekennen dat onder Pinochet economische vooruitgang is geboekt. “Maar dat ging ten koste van een hoge sociale prijs. Bovendien heeft een bepaalde klik zich onrechtmatig verrijkt bij alle privatiseringen.”